

NORĀDĪJUMI ĀRSTIEM

Nosūtījuma uz ambulatoriem laboratoriskiem izmeklējumu aizpildīšana

Laboratorisko izmeklējumu nosūtījuma veidlapā jānorāda informācija pacienta un maksātāja pareizai un pietiekošai identifikācijai:

- ✓ ārsta nosūtītāja vārds, uzvārds, identifikators un ārstniecības iestādes kods;
- ✓ pacienta vārds, uzvārds, personas kods un dzimšanas datums, ja personas kods nesatur dzimšanas datumu, dzimums;
- ✓ klīniskās diagnozes kods, izmeklēšanas iemesls;
- ✓ izmeklējumu skaits, nosūtījuma derīguma termiņš;
- ✓ apmaksas veids sadarbībai ar laboratoriju: NVD, maksas vai apdrošināšana (elektroniskā nosūtījumā norādot apdrošināšanas kompāniju, polises Nr., derīguma termiņu).

Ja klients nodod materiālu anonīmi, lai nav zināma pacienta identitāte, tad nepieciešamā informācija ir: segvārds, dzimums, vecums vai personas koda pirmā daļa.

Ārsts, aizpildot nosūtījuma veidlapu, atzīmē pieprasītos izmeklējumus un imūnhematoloģiskai izmeklēšanai obligāti norāda asins grupu, kas noteikta pacienta klātbūtnē.

Ja ārsts uzskata par nepieciešamu, nosūtījuma veidlapā var iekļaut papildus informāciju, kas var būt noderīga izmeklēšanas izpildei un rezultātu interpretācijai, piemēram, par pacienta hroniskām vai lipīgām slimībām, lietojamiem medikamentiem vai kontraceptīviem līdzekļiem, un citus klīniski būtiskus datus.

Kad izmeklējumu rezultātus nepieciešams saņemt steidzami, tad izmeklējumu nosūtījuma veidlapā blakus konkrētā izmeklējuma apzīmējumam vai uz nosūtījuma veidlapas pirmās lapas, ja steidzami nepieciešami visu izmeklējumu rezultāti, norāda CITO! Lai nodrošinātu steidzamu rezultātu paziņošanu/nosūtīšanu, jānorāda telefons, e-pasta adrese.

Mutiski – telefoniski vai personīgi - pieprasīt veikt papildus izmeklējumus, kas nebija atzīmēti nosūtījumā, ir tiesīgs ārstējošais ārsts vai ārstniecības persona pēc ārstējošā ārsta norādījuma.

Pacienta piekrišana sniegt datus, kas nepieciešami izmeklēšanas mērķiem (bioloģiskā references intervāla izvēlei, izmeklēšanas rezultātu aprēķinam, rezultātu izteikšanai vai interpretācijai) jāsaņem noteiktos gadījumos:

- ✓ klīniskās ķīmijas GFĀ (glomerulu filtrācijas ātrums) testam - svars, bērniem un pusaudžiem arī augums;
- ✓ aizpildot prasīto informāciju Ministru kabineta 2006.gada 4.aprīļa noteikumos Nr.265 "Medicīnisko dokumentu lietvedības kārtība" noteikto nosūtījumu formās:
 - 76. pielikums Patohistoloģiskā izmeklēšana
 - 90. pielikums Dzemdes kakla citoloģiskā materiāla skrīningtestēšanas karte
 - 98. pielikums Nosūtījums pirmā–otrā trimestra grūtnieču skrīninga veikšanai
 - 99. pielikums Nosūtījums uz citoloģisko izmeklēšanu sievietei Nr. (veidlapa Nr. 203/u-1)
 - 101. pielikums Nosūtījums uz dzemdes kakla citoloģisko izmeklēšanu (veidlapa Nr. 203/u-2)

Gadījumos, kad paraugu ņem ārsts pats, nosūtījuma veidlapā jānorāda parauga ņemšanas datums, laiks.

Pacientu informēšana par sagatavošanos paraugu nodošanai

Lai nodrošinātu pareizus izmeklēšanas rezultātus, ir svarīgi paskaidrot pacientam kā sagatavoties paraugu nodošanai vai sniegt norādījumus kā pašam savākt, marķēt un nogādāt paraugu.

Pacienti adresētā dokumentā "INFORMĀCIJA UN NORĀDĪJUMI PACIENTIEM" ir detalizēti norādījumi paraugu savākšanai un transportēšanai, kā arī sagatavošanās nosacījumi šādiem izmeklējumiem:

1. Asins izmeklējumiem

- ✓ Testiem, kuriem līdz asins paraugu nodošanai jāievēro vismaz 12 stundu badošanās, nosūtījumā ir atzīme TD sarkanā krāsā. Pirms asins nodošanas drīkst dzert tikai ūdeni.
- ✓ Medikamentus, kam ir ietekme uz nozīmētā izmeklējuma rezultātu, ieteicams nelietot 2-3 dienas pirms asins nodošanas. Ja no zāļu lietošanas nav iespējams atturēties, asinis jānodod pirms zāļu ieņemšanas un, izvērtējot analīžu rezultātus, jāņem vērā zāļu lietošanas fakts.
- ✓ Vēlams 12 stundas atturēties no smēķēšanas, alkohola lietošanas.

2. Urīna izmeklējumiem

- ✓ Urīna klīniskajai analīzei
- ✓ 24 stundu urīna savākšana analīzēm
- ✓ Amilāzei urīnā
- ✓ Mikroalbuminūrijas analīzei
- ✓ Urīna savākšana mikrobioloģijas izmeklējumiem
- ✓ Urīns citoloģijas izmeklējumiem

! Būtiski pacientam atgādināt:

- pirms materiāla savākšanas jānomazgā rokas ar ziepēm un ūdeni;
- stingri jāievēro katram izmeklējuma veidam noteiktie uzglabāšanas apstākļi un laiks.

3. Fēču izmeklējumiem

- ✓ Klīniskiem izmeklējumiem
- ✓ Mikrobioloģiskiem izmeklējumiem
- ✓ Parazitoloģiskiem izmeklējumiem
- ✓ Citiem (Kalprotektīns, H.Pylori Ag, Giardia lamblia Ag) izmeklējumiem

4. Krēpu izmeklējumiem

- ✓ Klīniskiem izmeklējumiem
- ✓ Mikrobioloģiskiem izmeklējumiem
- ✓ Citoloģijas izmeklējumiem

5. Covid-19 izmeklējumiem

6. Molekulārās bioloģijas testiem

- ✓ Ērču izmeklējumam
- ✓ Cilvēka papilomas vīrusa izmeklējumam
- ✓ STS paneļa testiem

7. Urogenitālo paraugu nodošanai

- ✓ Šķidruma citoloģijas izmeklējumam
- ✓ STS mikroskopijai
- ✓ Hlamīdiju un ureaplazmas iztriepēm

8. Ādas patogēno sēnīšu diagnostikai

Paraugu atraidīšanas kritēriji

Pieņemot paraugus reģistrators pārbauda nosūtījuma pilnīgumu, paraugu veidus, marķējumu un paraugu transportēšanas apstākļus. Paraugu nenodod izmeklēšanai, ja:

- paraugs nav paņemts attiecīgajā konteinerā;
- paraugs nav marķēts vai izmeklējamā parauga identifikācija ir neskaidra;
- neprecīza vai nepilnīga pacienta identifikācija;
- nepilnīga vai neprecīza pacienta atrašanās vietas identifikācija;
- nesakrīt informācija nosūtījumā un uz parauga;
- nav ievēroti parauga transportēšanas nosacījumi: laiks, fizikālie faktori.

Ja Laboratorijā ir nogādāts nemarkēts, nepilnīgi vai nepareizi nomarkēts paraugs, reģistrators sazinās ar attiecīgās SIA „Dziedniecības” filiāles vecāko māsu, vai pasūtītāju, lai iegūtu iztrūkstošo vai precizētu neskaidro informāciju par pacientu vai paraugu.

Paraugus ar neskaidru identifikāciju, kurus nevar aizvietot, vai kuros nosakāmie komponenti ir nestabili, pieņem izmeklēšanai, bet neatdod izmeklēšanas rezultātus, kamēr pasūtītājs vai parauga ņemšanu atbildīgā persona nav identificējusi paraugu un nodrošinājusi precīzu nepieciešamo informāciju.

Pirms paraugu izmeklēšanas uzsākšanas darbinieks novērtē parauga atbilstību vispārējiem un specifiskiem metodes nosacījumiem, iepazīstoties ar informāciju par pacientu, apskatot paraugu un izvērtējot laika periodu kopš parauga ņemšanas. Imūnhematoloģijas izmeklējumiem pārbauda ierakstu uz nosūtījuma un parauga par pacienta klātbūtnē noteiktu asins grupu ABO sistēmā. Konstatējot faktorus, kas apdraud izmeklēšanas rezultātu kvalitāti, lai izvairītos no potenciāli nepareizu rezultātu iegūšanas, Laboratorijā neizmeklē paraugus, ja:

- paraugi ņemti nepietiekošā daudzumā;
- asinis nav labi sajauktas ar antikoagulantu (ir recekli);
- nepareiza asins un antikoagulanta attiecība;
- redzami kontaminēts paraugs;
- kontainers nav hermētiski noslēgts;
- parauga ņemšanas laiks nav zināms vai nav ievērots materiāla ņemšanas/savākšanas, vai glabāšanas laiks;
- priekšmeta stikliņš saplīsis.

Par paraugam konstatētajām neatbilstībām, kas var ietekmēt nosakāmo komponentu rezultātus, izmeklējumu veicējs informē pasūtītāju un pieprasa jaunu paraugu. Komunikācijā ar pasūtītāju nosaka turpmākās izmeklēšanas nepieciešamību, ja nav iespējams novērst neatbilstību piegādājot jaunu paraugu. Ja pasūtītājs vēlas un piekrīt veikt izmeklējumus izmantojot neatbilstošu paraugu, tad paraugu izmeklē, par ko izdara ierakstu rezultātu pārskatā.

Gadījumos, kad paraugu nevar aizvietot un to nenodod izmeklēšanai, paraugu utilizē, par ko izdara piezīmi uz nosūtījuma. Par parauga neatbilstību kritērijiem, izmeklējuma veicējs veic atzīmi rezultātu pārskatā, norādot parauga atraidīšanas iemeslu.

Specifiskas parauga kvalitātes izmaiņas (atteikuma kritēriji), kas nepieļauj izmeklēšanas veikšanu šajā paraugā, norādītas konkrēto paraugu veidu ņemšanas instrukcijās.

Asins parauga neatbilstība specifiskiem metodes nosacījumiem:

- ✓ hemolīze ir par iemeslu atteikumam noteikt kāliju, LDH, bilirubīnu, ASAT, homocisteīnu, asins ainu, koagulācijas izmeklējumus, asins grupu un Rh faktoru;
- ✓ parauga uzglabāšana ilgāk par 8 stundām ir par iemeslu atteikumam veikt koagulācijas izmeklējumus, izņemot protrombīna kompleksu.

Molekulārās bioloģijas testu parauga neesamības vai tā nepietiekama daudzuma gadījumā nav iespējams veikt, tā kā metodes iekšējā kontrole norāda uz izpildījuma neatbilstību algoritma kritērijiem.

23.01.2023.

Laboratorijas galvenais ārsts O. Ļakutina